

УДК 82.09:929\*Чугуй  
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/31.213998>

**Ірина ФЕСЕНКО,**  
orcid.org/0000-0001-8340-2192  
кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри мистецтвознавства та літературознавства  
Харківської державної академії культури  
(Харків, Україна) [spring2007@ukr.net](mailto:spring2007@ukr.net)

## ОСОБЛИВОСТІ БІОГРАФІЧНОГО ДИСКУРСУ В ЛІТЕРАТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ О. П. ЧУГУЯ (НА МАТЕРІАЛІ П'ЄСИ «ЧЕРВОНА РУТА»)

Досліджено особливість біографічного дискурсу в літературній творчості О. П. Чугуя, зокрема проаналізовано драматургічний портрет відомого українського співака, композитора-виконавця та поета 70-х років ХХ століття В. Івасюка (створений письменником у п'єсі «Червона рута»).

Осміслено особливість поетики драматургічного твору, зокрема виокремлено помітні ознаки детективного жанру, що продиктовані діями жорстоких охоронців радянського тоталітарного режиму. Підкреслено, що драматург вдається до використання улюбленого прийому – поглиблення психологічного аналізу шляхом стислого змалювання картин сну, що переслідують уяву головного персонажа аналізованого твору.

Розкрито сюжетно-композиційну особливість п'єси О. П. Чугуя, що виявляється в постійному чергуванні картин протилежного змісту – радісних, сповнених виконанням піснених партій, і сумних, пов'язаних із переслідуванням представниками радянської влади та їх прагненням знищити В. Івасюка як яскравого представника української творчої інтелігенції. Доведено, що широке використання пісенного матеріалу є цілком закономірним для п'єси про життєвий шлях людини, яка була фанатично закохана в музичне мистецтво і цілком присвятила себе його освоєнню та пропаганді. Власне пісня стає своєрідною дієвою особою, надаючи п'єсі виразного ліричного звучання.

Закцентовано на високій діалогічній та монологічній майстерності О. П. Чугуя у змалюванні художніх портретів п'єси «Червона рута». Констатовано, що фінал п'єси О. П. Чугуя, як і вся трагедія, є правдивим відображенням реальної дійсності, незважаючи на використання деяких елементів художнього домислу.

Також окреслено перспективи для подальшого поглибленого прочитання твору як цілісного і художньо неповторного зразка в контексті багатогранного драматургічного доробку митця.

**Ключові слова:** п'єса, біографічний дискурс, драматургічний портрет, художній портрет, драматургічний доробок, діалог, монолог.

**Iryna FESENKO,**  
orcid.org/0000-0001-8340-2192  
Candidate of Philological Sciences,  
Associate Professor at the Department of Art History and Literary Studies  
Kharkiv State Academy of Culture  
(Kharkiv, Ukraine) [spring2007@ukr.net](mailto:spring2007@ukr.net)

## THE PECULIARITIES OF BIOGRAPHICAL DISCOURSE IN THE CHUGUY'S LITERARY WORK (ON THE MATERIAL OF PLAY “RED RUTA”)

The peculiarity of biographical discourse in the literary work of O. P. Chuhuy is studied, in particular, the dramatic portrait of the famous Ukrainian singer, composer-performer and poet of the 70s of the XX century V. Ivasyuk (created by the writer in the play “Red Route”) is analyzed.

The peculiarity of the poetics of a dramatic work is comprehended, in particular, the noticeable features of the detective genre, dictated by the actions of the cruel guards of the Soviet totalitarian regime, are singled out. It is emphasized that the playwright uses his favorite technique – deepening psychological analysis by briefly depicting dream pictures that haunt the imagination of the main character of the analyzed work.

The plot-compositional feature of the play by O. P. Chuguy, which is manifested in the constant alternation of paintings, sharply opposite in content – happy, full of song parties, and sad, associated with the persecution of Soviet authorities and their desire to destroy V. Ivasyuk as a bright representative of the Ukrainian creative intelligentsia. It has been proven that the widespread use of song material is quite natural for a play about the life of a man who was fanatically in love with the art of music and devoted himself entirely to its development and promotion. In fact, the song becomes a kind of protagonist, giving the play a distinct lyrical sound.

Emphasis is placed on the high dialogical and monologue skill of O. P. Chuguy in depicting artistic portraits of the play “Red Route”. It is stated that the finale of the play by O. P. Chuguy, like the whole tragedy, is a true reflection of reality, despite the use of some elements of artistic conjecture.

Prospects for further, more in-depth reading of the work as a holistic and artistically unique sample in the context of the artist's multifaceted dramatic work are also outlined.

**Key words:** play, biographical discourse, dramatic portrait, artistic portrait, dramatic work, dialogue, monologue.

**Постановка проблеми.** Останнім часом у літературознавстві значно посилюється інтерес до провідних напрямів драматургічного дискурсу, зокрема біографічного. Маємо на увазі п'єси, які написані на основі реальних фактів із життя відомих людей, серед яких як письменники – шанувальники мистецтва слова, так і представники інших видів мистецтв, зокрема музиканти, театральні та громадські діячі. У контексті цього дослідження простежимо особливість біографічного дискурсу в художній творчості українського драматурга та вченого-літературознавця О. П. Чугуя.

**Аналіз досліджень.** Зазначимо, що численний творчий доробок О. П. Чугуя (близько 20 оприлюднених п'єс) вже був об'єктом наукових студій таких учених, як Р. Тхорук (2003), Т. Вірченко (2012), А. Новиков (2015), Т. Конончук (2015), О. Телехова (2019), І. Куриленко (2019) та інших. Утім драматургічний портрет і досі залишається поза увагою дослідників..

**Мета статті** – проаналізувати біографічний дискурс у літературній творчості О. П. Чугуя на матеріалі п'єси «Червона рута».

**Виклад основного матеріалу.** П'єса «Червона рута» була четвертим біографічним твором О. П. Чугуя, сюжетною основою якого послужила трагічна доля талановитої особистості в радянському суспільстві початку другої половини ХХ століття – юного композитора та співака В. Івасюка. Вона відрізнялася від долі митців «доби розстріляного відродження» лише значно витонченішою методикою переслідування та знищення української творчої інтелігенції.

Однак, створюючи драматургічний портрет юного митця, автор п'єси і в цьому випадку віднайшов найоптимальніші прийоми відображення гіркої життєвої правди того часу. Особливістю поезики цього твору є помітні ознаки детективного жанру, продиктовані діями жорстоких охоронців радянського тоталітарного режиму, а широке використання пісенного матеріалу є цілком закономірним для п'єси про життєвий шлях людини, яка була фанатично закохана в музичне мистецтво і цілком присвятила себе його освоєнню та пропаганді. Власне пісня стає своєрідною дієюю особою, надаючи п'єсі виразного ліричного звучання. І це не випадково, адже «Червона рута» та інші пісні В. Івасюка постійно лунали не лише в усіх куточках України, а й за її межами. Саме цей успіх викликав звірину люті захисників радянського режиму, оскільки він гальмував здійснюваний ними прискорений процес асиміляції націй.

Зауважимо, що О. П. Чугуй не захоплюється зображенням детективних персонажів, незважаючи на те, що ними була насичена вся Україна, особливо Західна, яка вперто не хотіла стати на коліна. Український народ навіть у тих умовах не втрачав своєї ідентичності, виявляв непересічний талант в усіх галузях гуманітарної сфери, особливо літератури й мистецтва. Українське слово, покладене на музику, проникало навіть за межі Радянського Союзу, руйнуючи комуністичні міфи про відмирання національних культур, а отже й націй.

Про те, що пісня В. Івасюка є головною дійовою особою п'єси О. П. Чугуя «Червона рута», свідчить уже початок, зокрема діалог Ясена та Ожини, молоді пари кадебістів, які вирішили незабаром одружитися. Свої інтимні емоції вони виражають словами пісні «Червона рута». Саме в цей час з'являється їх начальник – полковник Москальчук. Він забороняє виконувати пісні В. Івасюка. Спроба закоханої пари переконати свого керівника в тому, що у творах молодого композитора немає нічого антирадянського, крім того, він був обраний делегатом ХХІІ З'їзду комсомолу, виявилася марною.

Ясен та Ожина отримують завдання – негайно підготувати пропозицію про найзручніший спосіб відправки Івасюка на той світ. Варварський наказ Москальчука пробуджує не тільки почуття совісті, а й національну свідомість, початки якої виховали в Ясена та Ожини їхні далекі предки, які свого часу брали участь у національно-визвольних змаганнях. Їхні почуття підсилюють також слова «Червоної рути», які знову проникають у кабінет через відчинене вітром вікно.

Пісня Івасюка виконує аналогічно роль дійової особи і в наступній картині, яка відбувається на майданчику, де весільне дійство обслуговує вокально-інструментальний гурт молодого композитора. Тут же реалізується перша спроба кадебістського агента отруїти Володимира, яка виявилася невдалою.

Висловивши обурення Ясенові та Ожині у зв'язку з провалом першої спроби отруєння Івасюка, Москальчук зобов'язує їх упродовж двох днів підготувати новий проєкт відправки Івасюка на той світ.

Одночасно кадебістський керівник дає завдання своїй коханці – студентці медичного інституту Поліні Федірко, якій він допоміг свого часу стати студенткою цього вищого навчального закладу, – взяти участь у виконанні злочинного задуму, зігравши роль дівчини, закоханої в Івасюка.

Згода коханки, а також донесення Вирви про пасивну поведінку Ясена та Ожини, що привело до провалу кадебістської операції, та бажання очолити наступну викликали в Москальчука деяке заспокоєння, яке він вирішив «обмити», залишившись на самоті. Після випивки, розлігшись у кріслі, він одразу засинає.

Далі автор п'єси майстерно використовує прийом сну, відтворюючи те, що приверзлося полковникові: *«З'являються роздягнуті до пояса, але у військових кашкетах із кокардами, воїни Української повстанської армії. У кожного з них на грудях випечено тризуб. Двоє однакових ростом зупиняються, стаючи в шеренгу, вищий – між ними.*

РАЗОМ. Ну! Сталінський, людоїде! Чого розлігся? Стрільай! Але знай, що від кари все одно не втечеш! (Москальчук, різко розплющивши очі, боязко виймає револьвер і цілиться тремтячою рукою. Лунає постріл)» (Чугуй, 2010: 17).

Однак кулі не беруть повстанців. Виконавши спочатку пісню «Ще не вмерла Україна», а потім «Червону руту», вони гордо зникають.

Важливо підкреслити, що Івасюкова пісня тут прирівнюється до гімну України, який неодноразово виконував роль головної дійової особи в театралізованих епізодах тогочасної дійсності, нерідко переслідуючи ворогів українського народу навіть уві сні.

Тому невипадково кафе, біля якого будуть розгортатися події в наступній картині п'єси, має назву «Червона рута», а пісні, які виконуються в ньому, теж належать Івасюкові. На жаль, сценарій, створений і реалізований кадебістами – Вирвою та Федірком, тут частково досяг своєї мети, спровокувавши непорозуміння між Івасюком та його коханою дівчиною – Смерічкою.

Отже, сюжетно-композиційна особливість п'єси О. Чугуя виявляється в постійному чергуванні картин протилежного змісту – радісних, наповнених виконанням пісенних партій, і сумних, пов'язаних із виробленням сценарію позбавлення життя людини та намаганням кадебістів негайно його реалізувати.

Зауважимо, що пісенні партії чим далі, тим більше займають місця, а в сьомій картині першої дії, під час перебування Івасюка в лікарні, вони перетворюють його палату на концертну залу, в якій виконавцями пісень стають не тільки русалки, а й друзі композитора, які прибули його провідати, зокрема Софія Ротару, Василь Зінкевич, Назарій Яремчук та багато інших.

Закономірно, що картина, яка започатковує другу дію, відтворює настирливі пошуки каде-

бістами фактів, які б допомогли їм арештувати, а потім вислати в Сибір або стратити небажаного композитора. З цією метою Москальчук активніше використовує допити друзів та однодумців Івасюка, зокрема уже згаданих – Софію Ротару та Василя Зінкевича, обіцяє капітану Вирві підвищення по службі, якщо той прискорить виконання вигаданого раніше сценарію.

Далі О. П. Чугуй вдається до використання улюбленого прийому – поглиблення психологічного аналізу шляхом стислого змалювання картин сну, що переслідують уяву головного персонажа. Так, після зникнення Вирви, залишившись на самоті, Москальчук намагається відігнати втому за допомогою вина та доброї закуски. Розлігшись у кріслі, він засинає, але його знову переслідують страшний сон: *«З'являються у роздертих сорочках зі змученими обличчями та розпатланим волоссям три жінки. Кожна з них тримає в руках невелику змію. Усі троє стрімко наближаються до крісла. Москальчук різко розплющує очі.*

ЖІНКИ (разом). «Ага-а! Попався, розбійнику! МОСКАЛЬЧУК (піднявши догори тремтячі руки). Ви хто?

ЖІНКИ. Троє із сотень тисяч тобою згвалтованих, на очах яких ти розстріляв їхніх діток.

МОСКАЛЬЧУК. То – не я ! То воїни Української повстанської армії.

ЖІНКИ. Брешеш, тварюко! Ти навмисне передолягся у форму вояка УПА, щоб дискредитувати її. Але ми тебе все одно впізнали.

МОСКАЛЬЧУК. Що ви хочете?

ТРОЄ. Віддай тіла наших немовлят.

МОСКАЛЬЧУК. Як же я віддам, коли їх спалили?

ТРОЄ. Тоді приготуйся, зміюко. Ми тобі повернемо твоїх змієнят, яких ти засунув нам у пазуху під час допиту (Чугуй, 2010: 58–59).

Виконавши обіцяне, жінки зникають. Переляканого побаченням уві сні кадебіста заспокоює лише знахарка, яка з'явилася на його виклик саме в цей час. Необхідно зауважити, що відтворені в п'єсі картини сну не є витвором авторської уяви, відірваної від реальної дійсності. Навпаки, вони максимально пов'язані з нею, є високохудожнім її відображенням.

Наступна картина другої дії, як і слід було чекати, наповнена піснями, які виконують Івасюк та його наречена Смерічка, готуючись до весілля, а також прибулі друзі – Гнатюк, Дворський, Кондратюк, Кузнецова, Миколайчук і Морозов. Репетиція одразу набирає ознак реального весілля. Але воно так і не відбулося. Кадебісти, переконавшись у тому, що їм не вдасться морально зламати

Івасюка, максимально мобілізують свої зусилля для позбавлення життя композитора, застосовуючи для цього традиційний метод – отруєння газом за допомогою виготовленого Вирвою спеціального пристрою.

Вважаємо цілком логічним і виправданим те, що цей кульмінаційний епізод у біографії Івасюка став кульмінацією також у розвитку сюжету п'єси як найбільш виразний в ідейному плані.

У цьому переконує монолог, виголошений композитором після того, як його в ультимативній формі попередили, що в разі відмови підписати папір, яким Івасюк звинувачується в організації націоналістичного підпілля, його чекає заслання або смерть. На роздуми дали півгодини.

Пересвідчившись, що двері кабінету зачинені на замок, Івасюк, розгорнувши штори над загратованим вікном, зупиняється і сумно вимовляючи: «Значить у мене залишилося півгодини свободи, а може, і перебування на цьому світі... Боже мій! Яка жорстокість! За що? За любов до рідної пісні? Материнської мови? До України? Чому французи, італійці, росіяни – всі інші цивілізовані народи співають своїми мовами і їх ніхто не називає націоналістами? А від нас вимагають забути свою мову, пісню, зневажати власні національні традиції? Любити все, крім свого, рідного? Віками перевиховують у тюрмах і засланнях? Ні! Мене не залякаєте, іроди! Таборів я не боюся! Я все одно буду писати пісні навіть за колючим дротом! А писати – значить жити! (Чугуй, 2010: 72).

Незважаючи на немалий обсяг, цей монолог, завдяки високій майстерності автора п'єси, не втомлює читача, дає змогу максимально розкрити світогляд і характер головного героя, його мужність і непідкупність: «Але кинути в пекло Софію Ротату, Василя Зінкевича, Лілію Михайленко, Назарія Яремчука, Марійку Ісак, Ігоря Кушплера – весь цвіт української естради! Усю мою родину! Ні! Ні! Цього ніколи не буде! (Рве запропонований йому папір на шматочки). Краще смерть, ніж зрада! Тепер я вже знаю, що буду розіп'ятий на хресті. Тільки не знаю, на якій Голгофі стоятиме мій хрест» (Чугуй, 2010: 72).

Івасюк висловлює лише жаль із приводу того, що не взяв із собою скрипку. А помітивши фортепіано, вигукує: «Але тут є мій найвірніший друг! (Сівши на стільчик). Яке щастя! З ним мені не страшно вмирати. Так! Мене можна розстріляти, повісити, позбавити життя будь-яким способом, але убити мою пісню вам ніколи не вдасться. Вона все одно буде звучати і сприяти розвалу концтабору, який охоплює одну шосту Земної кулі» (Чугуй, 2010: 72).

Ця сцена чим далі, тим більше набирає ознак глибокого психологічного аналізу. Івасюк натхненно починає виконувати фантазію на тему власних творів, не підозрюючи, що газова душогубка вже ввімкнена. Темп його гри уповільнюється. Ледве піднявшись, він одразу опускається на стілець, простягаючи до клавішів тремтячі пальці. Настає мертва тиша.

Після паузи з'являється Вирва.

Провітривши кімнату, він запрошує Москальчука і Жучкіну заходити в приміщення, переконуючи їх, що Івасюк заснув навіки. Після обговорення остаточного фіналу сценарію – імітації самогубства Івасюка таємним повішенням його тіла у віддаленому від центра міста лісі Москальчук залишає кімнату.

Подальша поведінка Вирви засвідчує безмежний цинізм кадебіста. Задоволений перемогою свого суперника, він зізнається в коханні байдужій до нього Жучкіній. Обійнявши її, Вирва починає наспівувати Івасюкову пісню, яка приводить її автора до тьми. Він, повільно випрямившись, починає грати мелодію «Червоної рути». Перелякана побаченням і почутим, Жучкіна втрачає свідомість. Вирва поспішає знову увімкнути замаскований газовий пристрій, що погіршує якість повітря: «Івасюк, періодично зупиняючись і кашляючи, зрештою падає на фортепіано, розпростерши руки на клавіші» (Чугуй, 2010: 75).

Смерть композитора за фортепіано під час виконання ним музичного твору є надзвичайно вдалим епізодом у сюжетному розвитку п'єси, свідченням тонкого психологічного аналізу її автора.

Цілком виправданим є також подальше відтворення картин, що з'являються в уяві людини в момент відходу її у вічність. Це, передусім, поява батьків Івасюка та його сестричок.

СОФІЯ (зупинившись, вдвляється в далечінь). Синку! Де ти? Озовися! (Поспішає. Далі звучать мелодія і слова пісні).

Там над могилою героя –

Скорбота схилених дерев.....(Чугуй, 2010: 75).

Не менш виразними і хвилюючими є репліки сестер.

ГАЛИНА. Вовчику! Братику! Не залишай нас!

ОКСАНА. З ким же ми будемо ходити в театри і музеї? (Чугуй, 2010: 75).

Слова батька є емоційно стриманішими та повчальними: «Тримайся, синку! Не здавайся! З тобою ми і вся Україна!» (Чугуй, 2010: 76).

Завершується ця картина звучанням пісні, яка починається словами:

Батьківщино моя,  
Зореносна моя,  
Бачу, правда твоя  
Над віками сія... (Чугуй, 2010: 76).

Однак із відходом Івасюка у вічність турбот у кадебістів не поменшало. Незважаючи на те, що вони нейтралізували всіх свідків, особливо тих, хто бачив, як композитора міліціонери силоміць запхали у свою машину, а на передодні похорону наказали керівникам усіх навчальних закладів, підприємств і установ докласти максимум зусиль, щоб жоден член їхнього колективу не пішов на траурний мітинг, він усе-таки відбувся. До того ж участь у ньому взяли не тільки львів'яни, а й численні делегації з усіх міст і сіл України та деяких союзних республік.

Але смерть і похорон Івасюка не тільки сколихнули всю демократично налаштовану громадськість, а й позитивно вплинули на формування світогляду молодшого покоління, посяли страх і невпевненість навіть серед деяких працівників бюрократичного апарату.

Пізніше, оговтавшись після завершення операції «Червона рута», кадебісти вирішили «обмити» свою криваву перемогу, зібравшись на бенкет у кабінеті Москальчука. Тут прозвучали хвалебні тости, зокрема на адресу обкому партії, який досить пристойно преміював кадебістів за відмінно виконану роботу. Щоправда, дехто висловив незадоволення відсутністю оцінки з боку столичного начальства, маючи на увазі підвищення по службі, урядові нагороди та присвоєння офіцерських звань, на які вони з нетерпінням чекали.

Серед виголошених тостів особливо цинічний пролунав з уст Вирви: «За ідеальне вбивство! Ура!» (Чугуй, 2010: 83).

Не менш цинічним був і вчинок того, хто увімкнув для танців музику пісенних текстів Івасюка, зокрема «Червоної руті» та «Водограю».

Увесь цей шабаш одразу зупиняє дзвінок із Москви – повідомлення про те, що Центр визнав роботу львівських кадебістів незадовільною, оскільки вони не змогли запобігти перетворенню траурної процесії на мітинг, на якому було учасників більше, ніж на похоронах Бандери в Мюнхені.

Переляканий Москальчук реальною можливістю перевірки Центром його роботи вибігає в коридор і закінчує життя самогубством. Ожина, остаточно прозрівши, залишає кабінет, заявивши, що далі не хоче працювати з убивцями. Але в коридорі її наздоганяє куля, випущена з револьвера Вирви.

Обурений Ясен стріляє в капітана, а потім, притуливши дуло револьвера до своєї скроні, виголошує слова, звернені до присутніх: «Прошу поховати мене разом з Марією. Обов'язково під музику Івасюка. А на могилі посадити червону руту» (Чугуй, 2010: 85).

**Висновки.** Отже, не лише пісні, а й смерть Івасюка, справді максимально вплинули на прозріння не тільки звичайних громадян, а й на деяких працівників силового апарату Радянського Союзу. Усе це дає право стверджувати, що фінал п'єси О. П. Чугуя, як і вся трагедія, є правдивим відображенням реальної дійсності, незважаючи на використання деяких елементів художнього домислу.

Завершуючи аналіз трагедії «Червона рута», ще раз підкреслимо, що драматургічний портрет не лише став улюбленим жанром літературної творчості О. П. Чугуя, а й проілюстрував його високу майстерність та працьовитість.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вірченко Т. І. Дискурс, еволюція, типологія художніх конфліктів української драматургії 1990–2010 років : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01 «Українська література». Львівський національний університет ім. І. Франка. Львів. 2012. 32 с.
2. Конончук Т. І. Вітаємо з добрим ужинком: просвітянину і драматургу Олексієві Чугую – 80. *Слово Просвіти*. 2015. № 4 (796), 29 січня – 4 лютого. С. 15.
3. Куриленко І. А. Багатогранність таланту О. П. Чугуя: учителя, літературознавця, драматурга. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2019. № 80. С. 35–39.
4. Куриленко І. А. П'єса «Степовий орел» О. П. Чугуя – зразок драматургічного портрета в жанровій системі біографічної творчості письменника. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2019. № 81. С. 118–122.
5. Новиков А. О. Дискурс національно-визвольних змагань в сучасній українській драматургії (за матеріалами творів М. Куця та О. Чугуя). *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ : збірник наукових праць*. Рівне : РВЦ МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука. 2015. Вип. 1 (13). С. 255–261.
6. Телехова О. П. Драматургія О. П. Чугуя: інсценізація роману О. Гончара «Собор». *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2019. Вип. 80. С. 30–34.
7. Тхорук Р. Художній світ сучасної української драми (1990–2002): наздоганяючи традицію. *Записки наукового товариства імені Шевченка. Т. ССXLV. Праці театрознавчої комісії*. Львів : Б. в. 2003. С. 423, 426, 428.
8. Чугуй О. П. Червона рута: трагедія. Харків, 2010. 86 с.

#### REFERENCES

1. Virchenko T. I. Diskurs, evolyuciya, tipologiya hudozhnih konfliktiv ukrayinskoyi dramaturgiyi 1990–2010 rokiv : avtoref. dis. ... d-ra filol. nauk : 10.01.01 “Ukrayinska literatura” [Discourse, evolution, typology of artistic conflicts of Ukrainian drama of 1990–2010 : Abstract of the dissertation ... Doctor of Philology: 10.01.01 “Ukrainian Literature”]. Ivan Franko National University of Lviv. Lviv, 2012. 32 p. [in Ukrainian].
2. Kononchuk T. I. Vitayemo z dobrim uzhinkom: prosvityaninu i dramaturgu Oleksiyevi Chuguyu – 80 [Congratulations on a good harvest: educator and playwright Alexei Chuhay – 80]. *Slovo Prosvit.*, 2015. № 4 (796). January 29 – February 4, p. 15. [in Ukrainian].
3. Kurilenko I. A. Bagatogrannist talantu O. P. Chuhua: uchytelia, literaturoznavtsia, dramaturga. [Versatility of O. P. Chuguy’s talent: teacher, literary critic, playwright]. Bulletin of V. N. Karazin National University of Kharkiv. Philology series. 2019. № 80. P. 35–39. [in Ukrainian].
4. Kurilenko I. A. Piesa O. P. Chuhua “Stepovyi orel” – zrazok dramaturgichnogo portreta v zhanrovii systemi biografichnoi tvorchosti pysmennyka. [The play “Steppe Eagle” by O. P. Chuguy’s is a sample of a dramatic portrait in the genre system of the writer’s biographical work]. Bulletin of V. N. Karazin National University of Kharkiv. Philology series. 2019. № 81. P. 118–122. [in Ukrainian].
5. Novikov A. O. Diskurs nacionalno-vizvolnih zmaganiy v suchasnij ukrayinskij dramaturgiyi (za materialami tvoriv M. Kucya ta O. Chuguya) [Discourse of national liberation struggles in modern Ukrainian drama (based on the works of M. Kuts ta O. Chuguy)]. *Psychological and pedagogical foundations of humanization of educational process in schools and universities: collection scientific words*. Rivne: RVC MEGU im. akademika S. Demyanchuka. 2015. Issue 1 (13), P. 255–261. [in Ukrainian].
6. Telehova O. P. Dramaturgiia O. P. Chuhua: instsenizatsiia romanu O. Gonchara “Sobor” [O. P. Chuguy’s Dramaturgy: Staging of O. Gonchar’s Novel “Sobor”]. Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Philology series. 2019. Issue 80. Pp. 30–34 [in Ukrainian].
7. Thoruk R. Hudozhnij svit suchasnoyi ukrayinskoyi dramy (1990–2002): nazdoganyayuchi tradiciyu [The artistic world of modern Ukrainian drama (1990–2002): catching up with tradition]. Notes of the Shevchenko Scientific Society. Vol. CCXLV. Proceedings of the Theater Studies Commission. Lviv: B. v. 2003. P. 423, 426, 428. [in Ukrainian].
8. Chuhuy O. P. Chervona ruta: tragediia. [Red Ruta: tragediia]. Kharkiv, 2010. 86 p. [in Ukrainian].